

Grčka vlada je na samitu UN o klimi, 27. septembra 2019. godine, objavila nameru da izvrši dekomisiju svih postrojenja na lignit do 2028. godine. Ova najava trebala je da se odrazi na finalnu verziju NECP-a. Ministarstvo životne sredine i energetike (IPEN) je 28. novembra 2019. godine uputilo u javnu raspravu modifikovanu verziju grčkog NECP-a u kome povećava sve ciljeve za 2030. godinu; povećava cilj za smanjenje emisije gasova sa efektom staklene bašte sa 32% na 42%, cilj za unapređnje energetske efikasnosti sa 32,5% na 38%, a cilj za OIE sa 31,5% na 35%. Poslednji cilj podrazumeva udeo OIE od 62% u proizvodnji električne energije, povećan sa 56% datih u nacrtu NECP-a.

Analizirani scenariji uzeli su u obzir najavljeno zatvaranje postrojenja na lignit do kraja 2028. godine. Novi NECP u scenariju ubrzanog povlačenja zahteva da se izvrši dekomisija svih postrojenja na lignit do 2028. godine. Predviđeno je zatvaranje 1.700 MW, od 3.904 MW koji su trenutno u funkciji do 2022. godine i dodatnih 2.300 MW do 2024. godine, a nakon 2025. godine ostaje samo postrojenje snage 615 MW – Ptolemais V, koje će raditi do 2028. godine. Ambiciozniji scenariji razlikuju se samo po tome što se jedinica 5 Ag. Dimitrios i postrojenje Meliti odmah zasutavljaju.

To će, verovatno, stvoriti kritičan nedostatak električne energije, jer nova elektrana Mytilinaios, koja je trenutno u izgradnji neće početi sa radom, a potražnja za električnom energijom u kontinentalnoj mreži će se povećati. Procenjena krajnja potrošnja električne energije iznosi približno oko 56 TWh. To će se pokriti bruto domaćom proizvodnjom uvećanom za neto uvoz, minus gubici u mreži i tehnološka potrošnja (oko 4.150 GWh).

Razmatrane putanje cena ETS dozvola za emisije donekle se razlikuju, pri čemu je NECP pretpostavio povećanje sa današnje cene od oko 25 evra po toni CO₂ na 31,3 evra po toni CO₂ u 2030. godini, a ova studija usvojila je konstantnu cenu od 35 evra po toni CO₂ nakon 2025. godine. Ova razlika se ogleda u veleprodajnoj ceni električne energije.

Rast cena emisije iznad 25 evra po toni CO₂ dovodi do toga da postojeća postrojenja na lignit u Grčkoj akumuliraju operativne gubitke od 2018. godine, što zahteva njihovo rano stavljanje van pogona samo na osnovu ekonomskih uslova. Projekcije NECP-a i ova studija potvrđuju malu iskorišćenost elektrana na uglj u budućnosti (faktori opterećenja od oko 10-15% što podrazumeva veliki broj start-apova sa velikim povezanim troškovima).

I u ovoj studiji i u NECP-u kretanje veleprodajnih cena je slično, pokazujući inicijalno povećanje oko 2023-2024. godine i zatim postpeni pad do 2030. godine. Suštinski se razlikuju u nivou postavljenom u 2030. godini – oko 75 evra po MWh u studiji, odnosno 96 evra po MWh u NECP-u.

Neto uvoz u modifikovanom NECP-u se smanjuje i dostiže 4.578 GWh u 2030. godini (u poređenju sa 3.091 GWh u studiji), jer ne uzima u obzir dinamičku interakciju sa Bugarskom

i ostalim susednim balkanskim zemljama. Ova tačka je važna jer je jedan od glavnih zaključaka ovog rada na modeliranju važnost interkonekcija, kako bi se izravnali skokovi cena, omogućila veća iskorišćenost i niža smanjenja OIE, ojačala stabilnost mreže i povećala sigurnost snabdevanja. To je evidentno za Grčku i Bugarsku, jer je interkonekcija između njih na dobrom putu da poveća svoj kapacitet i da rezultira, kao što modeliranje jasno pokazuje, skoro potpunom eliminacijom razlike između veleprodajnih cena dve zemalje. Planirana nadogradnja interkonekcija sa Albanijom (Mourtos-Bistrica) i sa Severnom Makedonijom (Meliti-Bitola) omogućiće razmenu električne energije. Rezultati modeliranja pokazuju da će neto uvoz iznositi blizu 11 TWh iz četiri zemlje koje nisu članice EU, a neto izvoz 6 TWh u Bugarsku do 2030. godine.

Pored saglasnosti ove studije i revidiranog NECP-a o ukupnim obnovljivim izvorima energije koji će biti u funkciji do 2030. godine - oko 19 GW, skoro je postignut konsenzus o iznosu neophodnih investicija u periodu od 2020. do 2030. godine, koji u studiji iznosi oko 8,1 milijardi evra, a u NECP 8,9 milijardi evra kumulativno.

Sva postrojenja PPC-a, izuzev tri - Ag. Dimitrios V, Megalopolis IV i Meliti, premašiće radni vek od 40 godina. Rad ove tri jedinice će posle 2024. godine, tokom dodatnih kumulativnih 40 godina, po sadašnjoj ceni dozvola za emisije, na osnovu cene od 30 evra po toni CO₂, rezultirati operativnim gubicima od 898 miliona evra, od čega 428 miliona evra iz Megalopolisa IV i 172 miliona evra iz Melitija, u odnosu na knjigovodstvena vrednost na dan 31. decembar 2018. godine za Meliti od 130 miliona evra i 140 miliona evra za Megalopolis III i IV. To znači da bi posle 2024. godine samo jedinica Ag. Dimitrios V mogla imati određenu prednost.

Na kraju, treba naglasiti da bi očekivano povlačenje postrojenja na lignit do 2028. godine, prema obećanjima Vlade, trebalo da podrazumeva veliki preokret u lokalnim zajednicama u kojima se ta postrojenja nalaze. Međutim, planiranje fer tranzicije ovih zajednica u postlignitsku eru nije dovoljno napredovalo da bi se predložile nove održive i značajne ekonomske aktivnosti, kojima bi se nadoknadili izgubljeni prihodi i obezbedila sredstva za podršku zajednicama tokom prelaznog perioda. Neophodno je da se ovo planiranje odmah realizuje i da se obezbede potrebna sredstva, između ostalog preko Fonda za pravednu tranziciju, finansiranog iz MFF-a.

(Istraživanje Mreže za tranziciju energije u Jugoistočnoj Evropi, SE3T.net)

Izvor: enpg.ro